

Психосоциални
измерения на
кризата в условията
на КОВИД-19

ЛИЧНА СИГУРНОСТ И ДОВЕРИЕ В СИТУАЦИЯТА НА ПАНДЕМИЯТА COVID-19

Деян Хаджийски*

PERSONAL SECURITY AND TRUST IN THE SITUATION OF COVID-19 PANDEMIC

Deyan Hadzhiyski

Abstract: This article presents the result of a comparative study of personal security and trust before and during the COVID-19 pandemic. Despite the changes shown, the picture is generally similar. This is due to the fact that the feeling of personal security depends on personality traits and dispositions that have not been studied.

Keywords: personal security; trust; dispositions; pandemic; emotion, cognition.

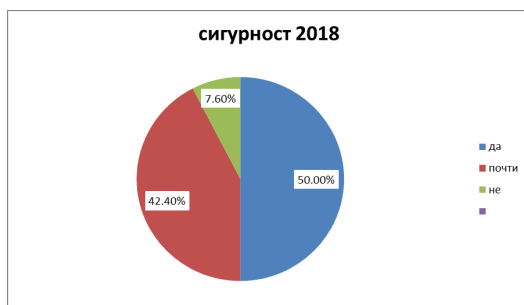
Твърдението, че пандемията COVID-19 променя чувството за сигурност и доверието като негов социалнопсихологически и личностен фактор, не се нуждае от доказване, защото същата предизвика широк спектър от емоции, които повлияват преживяването чрез формиране на нов, специфичен когнитивно-афективен комплекс (1, 23). Понеже тези емоции като цяло са негативни, видна е и насоката на това влияние. Такава констатация е презумптивна и не се нуждае от доказване. Но това не изчерпва въпроса в неговите психологически измерения.

През 2018 г., като част от изследване на личната сигурност (ЛС) на респондентите беше зададен въпросът „Чувствате ли се

---

* Деян Хаджийски – доктор по национална сигурност, НВУ „Васил Левски“, Велико Търново, България, e-mail:deyan.hadzhiyski@gmail.com

сигурен?¹. Резултатът от отговорите е представен в следната диаграма. (фиг. 1.)

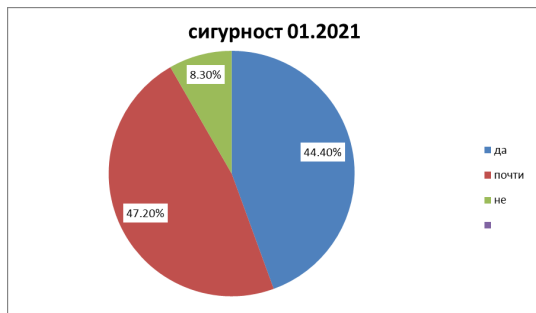
Фигура 1.

Както се вижда, половината от запитаните (50%) отговарят, че се чувстват сигурни. Друга голяма част (42,4%) се чувстват почти сигурни. И най-малко (7,6%) заявяват несигурност. Трябва да се каже, че изследването беше направено в период на относителна социална стабилност във всички нейни аспекти (политическа, икономическа, здравна и пр.).

Същият въпрос беше зададен на неподбрана „условно контролна“ група от 72 души през м. януари 2021 г. Излишно е да се припомня, че това беше в период на изключителна, екстраординарна ситуация, след пика на заболяемост през декември 2020 г.

Отговорите в процентно изражение са показани в долната диаграма (фиг. 2.)

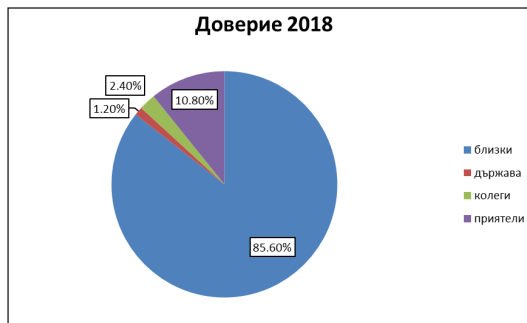
¹ Нарочно беше формулиран толкова общо, за да се избегне излишно „умуване“, а да се види доминиращото преживяване в момента.

Фигура 2.

На пръв поглед се вижда твърде подобна картина на трите заявени състояния. Пак две доминиращи – „сигурност“ или „почти“ и най-малко „несигурност“. Забелязват се обаче и някои „малки“, но показателни различия. На първо място е лекото увеличаване на определящите се като несигурни от 7,6% на 8,3%. По-чувствително е увеличението при заявилите се като почти сигурни от 42,4% на 47,2% за сметка на „твърдо“ сигурните, които намаляват с 3%².

По отношение на доверието, което е важен фактор³ на ЛС в изследването от 2018 г. (2,78), се видя следната картина спрямо обектите (фиг. 3.).

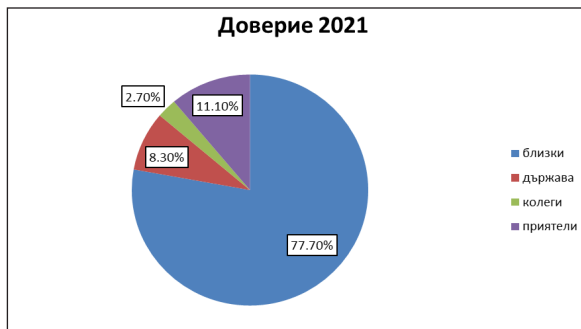
Фигура 3.

² Разглеждаме тези различия като възможна тенденция, а не като надежден емпиричен резултат.

³ Но не единствен.

Налице е твърде голямо преобладаване на доверието към близките хора (85,6%), а изключително ниско в държавата и институциите – 1,2%. Два пъти (2,45%) по-голямо е доверието спрямо колегите и (10,8%) към приятелите.

Отговорите на същия въпрос през януари 2021 г. очертаха подобна картина (фиг. 4.).

Фигура 4.

Отново силно преобладава доверието към близките (77,7%) спрямо това към приятели (11,1%), държавата (8,3%) и колегите (2,7%). За разлика обаче от предходното изследване, има чувствително, близо 7 пъти (8,3 към 1,2%) увеличение на доверието към държавата и институциите за сметка на това към близките (77,7% срещу 85,6%). Доверието спрямо приятели и колеги се запазва като цяло.

С уговорката, че подобно допитване има характер на проверка на възникнало „любопитство“, а доказване на хипотеза, цитираните резултати дават възможност за някои изводи:

1. Има промяна в преживяването на личната сигурност в ситуацията на пандемия. Тази промяна очаквано е в посока на увеличаване на несигурни и почти сигурни и намаляване на „твърдо“ сигурните.

2. Има изразено увеличаване на доверието към държавата и институциите. Същото безспорно е фактор на ЛС, който в осо-

бени, трудни ситуации нормално флукутира. Насоката обаче не е предпоставена, а зависи от личните страхове, надежди и оценки.

3. Като цяло картината на ЛС в ситуацията на пандемията COVID-19 остава непроменена. Вероятно това се дължи на факта, че освен външните фактори на средата върху нея влияят личностните черти, които са устойчиви.

Същото се отнася и за доверието, което освен социалнопсихологически феномен е и личностен диспозиционен фактор.

4. Всяко, претендиращо за състоятелност изследване на ЛС трябва да отчита влиянията от средата, но още повече характеристиките на обекта на това влияние.

БИБЛИОГРАФИЯ / BIBLIOGRAPHY

1. **Величков, А.** (2004) Личната сигурност в големия град. София: Албатрос. // **Velichkov, A.** (2004) Lichnata sigurnost v golemia grad. Sofia: Albatros.

2. **Hadzhiyski, D.** (2017). Trust as a Psychological Factor of Personal Security. Conference materials – Globalization the State and the Individual. International Scientific Journal, Lublin–Varna.